

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.
Серія 20. Біологія. – 2013. – випуск 5. – С. 10 – 20

УДК 581.9:477.8

Г. В. Кречківська, С. С. Монастирська, С. Я. Волошанська

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
вул. Т. Шевченка 23, м. Дрогобич, 82100

ВИДОВИЙ СКЛАД ТА РЕСУРСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕЯКИХ ВИДІВ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ГІРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ ДРОГОБИЦЬКОГО РАЙОНУ

Гірські території, лікарські рослини, ресурси

Гірські території Дрогобицького району займають площу приблизно 23,500 тис. га. Лісистість території Дрогобицько-Бориславського промислового району не перевищує 50%. На південних і південно-західних околицях добре збереглися характерні для цього ботанічного району природні буково-ялицеві та ялицево-букові ліси. Головною лісоутворюючою породою цих деревостанів є бук лісовий (*Fagus sylvatica* L.), ялиця біла (*Abies alba* L.). [9].

Значно менше поширені і займають невеликі площі ялицеві деревостани з *Abies alba* L.. Вони представлені високопродуктивними насадженнями, які виділені на території Бориславського лісництва як генетичні резервати. Чистих монодомінантних угруповань *Abies alba* майже не утворює – тут домішуються *Fagus sylvatica*, зрідка *Picea excelsa* [4].

Невеликі площі гірських масивів зайняті смерековими деревостанами. Вони виникли на місці зведених букових лісів. Ці насадження представлені одновидовими деревостанами смереки. Підлісок і підріст у цих культурах відсутні. Трав'яний ярус розвинутий слабо, до його складу входять *Oxalis acetosella* L., яка домінує в травостої, а також *Carex pilosa* Scop., *Asarum europaeum* L., *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin та папороті [5; 13]. Під дубовими лісами формуються дерново-підзолисті поверхнево оголені ґрунти, на яких дуб утворює чисті високопродуктивні деревостани [4; 9].

Луки займають лише незначну частину – приблизно 15 % гірської території.

Завдяки різноманітності ландшафтів та екосистем, Дрогобицький район є одним із найбагатших за фіторізноманіттям в області. Проте, дотепер тут не встановлений видовий і систематичний склад дикорослих лікарських рослин, не вивчений стан ресурсів сировинних видів, не з'ясовані особливості формування їх ресурсного потенціалу і не розроблені наукові основи оптимізації використання та збереження цих видів у регіоні. У зв'язку з цим, проведення таких досліджень є актуальним з огляду на збереження навколишнього природного середовища.

Метою нашого дослідження було встановити видовий і систематичний склад дикорослих лікарських рослин гірської місцевості Дрогобицького району та вивчити стан ресурсів найпоширеніших сировинних видів, з'ясувати особливості формування їх ресурсного потенціалу.

Матеріал і методика досліджень

Основними методами досліджень були маршрутні та методи облікових площ і ділянок. При обліку сировини на конкретних ділянках застосовувались методи модельних видів та проективного покриття. Для аналізу природної флори лікарських рослин був складений конспект. Матеріалами для конспекту служили визначники [1; 3; 6; 7; 9]. Для встановлення категорії рідкості використовували матеріали наведені в Червоній книзі України [12].

Рясність рослин визначали окомірним методом за шкалою О. Друде [2]. Ресурси лікарських рослин визначали за методами С.С.Руденко та ін. [8].

У польовий період здійснювались експедиційні ресурсні дослідження, якими охоплено ділянки, де збереглась природна рослинність. Всього закладено 20 облікових площ та 100 облікових ділянок.

Усі матеріали занесено до інформаційної таблиці, що створена у форматі Word, яка нараховує 149 видів.

Результати дослідження та їх обговорення

У ході багаторічних досліджень у гірській флорі Дрогобицького району вивчено 149 видів лікарських рослин. Це майже третина видового складу загальної флори Дрогобицької агломерації. Найбагатшими на лікарські види є родина Розові (*Rosaceae*), що налічує – 28 видів (табл.1).

Таблиця 1

Видовий склад лікарських рослин родини Розові (*Rosaceae*) та їхня чисельність

№ п/п	Вид	Частота трапляння
1	2	3
1.	Суниця лісова (<i>Fragaria vesca</i> L.)	дуже часто
2.	Вовче тіло звичайне (<i>Comarum palustre</i> L.)	поодинокі
3.	Перстач гусячий (<i>Potentilla anserina</i> L.)	зрідка
4.	Перстач повзучий (<i>P.reptans</i> L.)	зрідка
5.	Перстач прямостоячий (<i>P.erecta</i> H.)	зрідка
6.	Гравілат річковий (<i>Geum rivale</i> L.)	зрідка
7.	Гравілат міський (<i>G.urbanum</i> L.)	зрідка
8.	Гадючник звичайний (<i>Filipendula vulgaris</i> M.)	зрідка
9.	Гадючник в'язолистий (<i>F.ulmaria</i> Mixim.)	зрідка
10.	Приворотень гірський (<i>Alchimilla monticola</i> O.)	досить часто
11.	Парило звичайне (<i>Agrimonia eupatoria</i> L.)	поодинокі
12.	Родовик лікарський (<i>Sanguisorba officinalis</i> L.)	часто
13.	Чорноголовник родовиковий (<i>Poterium sanguisorba</i> L.)	поодинокі
14.	Таволжник звичайний (<i>Aruncus vulgaris</i> Raf.)	поодинокі
15.	Груша звичайна (<i>Pyrus communis</i> L.)	поодинокі
16.	Яблуня лісова (<i>Malus sylvestris</i> Mill.)	поодинокі
17.	Горобина звичайна (<i>Sorbus aucuparia</i> L.)	зрідка
18.	Берека (<i>Sorbus torminalis</i> Crantz)	поодинокі
19.	Глід одно маточковий (<i>Crataegus calycina</i> Peterm.)	зрідка
20.	Глід багато маточковий (<i>Crataegus levigata</i> DC)	досить часто

БОТАНІКА

Продовження таблиці 1

1	2	3
21.	Малина (<i>Rubus idaeus</i> L.)	дуже часто
22.	Ожина сиза (<i>Rubus caesius</i> L.)	дуже часто
23.	Ожина шорстка (<i>Rubus hirtus</i> Waldst.)	зрідка
24.	Шипшина сиза (<i>Rosa canina</i>)	досить часто
25.	Шипшина польова (<i>Rosa agrestis</i> Savi)	поодинокі
26.	Терен колючий (<i>Prunus spinosa</i> L.)	дуже часто
27.	Черешня дика (<i>Cerasus avium</i> Moench.)	поодинокі
28.	Черемха звичайна (<i>Padus avium</i> Mill.)	поодинокі

Більшість представників цієї родини багаті на вітаміни і часто використовуються у харчовій промисловості та народній медицині. Серед вивчених видів немає Червонокнижних представників.

Родина Айстрові (*Asteraceae*) із 27 видами (табл.2) займає друге місце серед видової чисельності лікарських рослин гірської місцевості Дрогобицького району.

Таблиця 2

Видовий склад лікарських рослин родини Айстрові (*Asteraceae*) та їхня чисельність

№ п/п	Вид	Частота трапляння
1	2	3
1.	Кульбаба лікарська (<i>Taraxacum officinale</i> Wigg.)	дуже часто
2.	Нечуй вітер волохатенький (<i>Hieracium pilosella</i>)	часто
3.	Цикорій звичайний (<i>Cichorium intybus</i> L.)	часто
4.	Осот жовтий польовий (<i>Sonchus arvensis</i> L.)	часто
5.	Полин звичайний (<i>Artemisia vulgaris</i> L.)	зрідка
7.	Полин гіркий (<i>Artemisia absinthium</i> L.)	досить часто
8.	Амброзія полинолиста (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.)	поодинокі
9.	Ромашка лікарська (<i>Matricaria recutita</i> L.)	досить часто
10.	Віокашник осотовидний (<i>Carlina cirsioides</i> Klok.)	поодинокі
11.	Мати-й-мачуха (<i>Tussilago farfara</i>)	досить часто
12.	Деревій тисячолістий (<i>Achillea submillefolium</i>)	поодинокі
13.	Деревій звичайний (<i>Achillea millefolium</i> L.)	досить часто
14.	Жовтозілля звичайне (<i>Seneci vulgaris</i>)	дуже часто
15.	Сухоцвіт багновий (<i>Gnaphalium uliginosum</i> L.)	поодинокі
16.	Королиця звичайна (<i>Leucanthemum vulgare</i> L.)	досить часто
17.	Волошка карпатська (<i>Centaurea carpatica</i> (Pore.)	дуже часто
18.	Волошка лучна (<i>Centaurea facea</i> L.)	зрідка
19.	Стократки. багаторічні (<i>Bellis perennis</i> L.)	досить часто
21.	Черета трироздільна (<i>Bidens tripartita</i>)	зрідка
22.	Білотка альпійська (<i>Leontopodium. alpinum</i>)	одна на площі виявлення
23.	Пижмо звичайне (<i>Tanacetum vulgare</i>)	поодинокі
24.	Цинторія золотолиста (<i>Centaureum erythraea</i>)	зрідка
25.	Материнка звичайна (<i>Origanum vulgare</i>),	зрідка
26.	Арніка гірська (<i>Arnica montana</i> L.)	поодинокі
27.	Роман карпатський (<i>Anthemis carpatica</i> Waldst.)	поодинокі

БОТАНІКА

Волошка карпатська (*C. carpatica*), арніка гірська (*Arnica montana* L.), білотка альпійська (*Leontopodium alpinum*), сухоцвіт багновий (*Gnaphalium uliginosum* L.) та роман карпатський (*Anthemis carpatica* Waldst.) занесені до Червоної книги України.

Третє місце із 15 видами займають родини Зозулинцеві (*Orchidaceae*) (табл.3) та Бобові (*Fabaceae*) (табл.4).

Таблиця 3

Видовий склад лікарських рослин родини Зозулинцеві (*Orchidaceae*) та їхня чисельність

№ п/п	Вид	Частота трапляння
1.	Зозуліні черевички справжні (<i>Cypripedium calceolu</i>)	поодинокі
2.	Пальчатокорінник серценосний (<i>Dactylorhiza cordigera</i>)	поодинокі
3.	Пальчатокорінник бузиновий (<i>D.sambucina</i>)	досить часто
4.	Пальчатокорінник фукса (<i>D. fuchsia</i>)	поодинокі
5.	Пальчатокорінник м'ясочервоний (<i>D.incarnata</i>)	зрідка
6.	Пальчатокорінник травневий (<i>D. ajalis</i>)	поодинокі
7.	Билинець довгоногий (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	поодинокі
8.	Зозуліні сльози серце листі (<i>Listera cordata</i>)	поодинокі
9.	Зозулинець шоломоносний (<i>Orchis militaris</i>)	часто
10.	Зозулинець болотний (<i>O. palustris</i>)	зрідка
11.	Зозулинець обпалений (<i>O. ustulata</i>)	поодинокі
12.	Зозулинець пурпуровий (<i>O.purpurea</i>)	поодинокі
13.	Любка дволиста (<i>Platanthera bifolia</i>)	дуже часто
14.	Любка зелено квіткова (<i>P.chlorantha</i>)	поодинокі
15.	Траунштейнера куляста (<i>Traunsteinera globosa</i>)	зрідка

Гірські території Дрогобицького району є найбагатшими в області на видову різноманітність та частоту трапляння представників родини Зозулинцеві. Всі представники цієї родини занесені до Червоної книги України. Зникнення їх супроводжуються через викопування цибулин із лікувальною метою.

Представники родини Бобові (*Fabaceae*) здебільшого поширені на лучних фітоценозах. Майже всі вони є добрими медоносами, завдяки чому їх чисельність залишається сталою.

Родина Губоцвіті (*Lamiaceae*) (табл.5) є найчисельнішою у кількісному відношенні. Рослини цієї родини трапляються фрагментарно на забур'яненних ділянках, на пустирях, серед чагарників, у старих кар'єрах та на пісках різного походження. Однак лікарських рослин серед них виявлено небагато. Такі види як м'ята перцева, чебрець, глуха кропива біла та собача кропива п'ятилопатева утворюють зарості на кілька десятків метрів квадратних.

Таблиця 4

Видовий склад лікарських рослин родини Бобові (*Fabaceae*) та їхня чисельність

№ п/п	Вид	Частота трапляння
1.	Конюшина біла (повзуча) <i>Trifolium repens L.</i>	часто
2.	Люцерна посівна (<i>Medicago sativa</i>).	досить часто
3.	Люцерна румунська (<i>M. romanica</i>)	досить часто
4.	Буркун білий (<i>Melilotus albus</i>)	зрідка
5.	Буркун лікарський (<i>M. officinalis</i>)	зрідка
6.	Лядвенець український (<i>Lotus ucrmicus</i>)	зрідка
7.	Зіновать руська (<i>Chamaecytisus ruthenicus</i>)	зрідка
8.	Астрагал солодколистий (<i>Astragalus glycyphylus</i>)	зрідка
9.	Астрагал серпоплідний (<i>A. falcatus L.</i>)	поодинокі
10.	Чина лучна (<i>Lathyrus pratensis</i>)	зрідка
11.	Робінія звичайна (<i>Robinia pseudoacacia</i>)	зрідка
12.	Заяча конюшина (<i>Anthyllis poliphylla</i>)	дуже часто
13.	Дрік красильний (<i>Genista tinctoria</i>)	зрідка
14.	Вовчуг польовий (<i>Ononis arvensis L.</i>)	досить часто
15.	В'язіль барвистий (<i>Coronilla varia</i>)	зрідка

Своєю чисельністю губоцвіті завдячують невибагливості місць зростання до освітлення, до багатства та вологості ґрунту.

Таблиця 5

Видовий склад лікарських рослин родини Губоцвіті (*Lamiaceae*) та їхня чисельність

№ п/п	Вид	Частота трапляння
1.	М'ята перцева (<i>Mentha piperita L.</i>)	дуже часто
2.	М'ята довголиста (<i>M. longifolia L.</i>)	часто
3.	Зеленчук жовтий (<i>Galeobdolon luteum</i>)	часто
4.	Чебрець повзучий (<i>Thymus serpyllum</i>)	дуже часто
5.	Глуха кропива біла (<i>Lamium album L.</i>)	часто
6.	Собача кропива п'ятилопатева (<i>Leonurus quinquelobatus Gilib.</i>)	зрідка
7.	Розхідник звичайний (<i>Glechoma hederacea</i>)	дуже часто
8.	Суховершки звичайні (<i>Prunella vulgaris L.</i>)	зрідка
9.	Дивина густоквіткова (<i>Verbascum densiflorum</i>)	часто
10.	Живокіст лікарський (<i>Symphytum officinale</i>)	часто

Серед величезної кількості представників родини Злакові (*Poaceae*) (як у кількісному так і якісному складі), що трапляються у гірській місцевості Дрогобицького району лікувальні властивості виявлені лише у семи видів (табл.6). Більшість видів на території дослідження трапляються поодинокі.

Видовий склад лікарських рослин родини Злакові (*Poaceae*) та їхня чисельність

№п/п	Вид	Частота трапляння
1.	Пахуча трава звичайна (<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.)	поодинокі
2.	Костриця лучна (<i>Festuca pratensis</i> Nuds).	часто
3.	Пирій повзучий (<i>Elytridia repens</i> L. Nevski)	дуже часто
4.	Мишій зелений (<i>Setaria viridis</i> L. Beauv.)	зрідка
5.	Бромус покрівельний (<i>Bromus tectorum</i> L.)	поодинокі
6.	Медова трава шерстиста (<i>Holcus lanatus</i> L.)	поодинокі
7.	Метлюг звичайний (<i>Apera spica venti</i> L.)	поодинокі

Родини: Зонтикові, Капустяні, Гречкові, Гвоздичні та Подорожникові (табл. 7) представлені трьома видами лікарських рослин. Попри бідний видовий склад цих родин, чисельність їх є досить високою.

На особливу увагу заслуговує інтродукований вид борщівник сибірський (*Heracleum sphondylium* subsp.). Він за останні роки збільшив чисельність своїх популяцій у десятки разів, і сьогодні є високо інвазійним видом.

Таблиця 7

Родини малочисельних видів лікарських рослин та їхня чисельність

Родина	Вид	Частота трапляння
Зонтикові (<i>Apiaceae</i>)	Яглиця звичайна (<i>Aegopodium podagraria</i>)	часто
	Борщівник сибірський (<i>Heracleum sphondylium</i> subsp.)	дуже часто
	Болиголов плямистий (<i>Conium maculatum</i> L.)	часто
Капустяні (<i>Brassicaceae</i>)	Суріпка звичайна (<i>Barbarea vulgaris</i> L.)	поодинокі
	Грицики звичайні (<i>Capsella bursa pastoris</i> L.)	часто
	Сухоребрик високий (<i>Sisyrinchium altissimum</i>)	поодинокі
Гречкові (<i>Polygonaceae</i>)	Гірчак плямистий (<i>Polygonum maculosa</i> L.)	часто
	Гірчак перцевий (<i>P. hydropiper</i> L.)	дуже часто
	Спориш звичайний (<i>P. aviculare</i> L.)	часто
Гвоздичні (<i>Caryophyllaceae</i>)	Грижник голий (<i>Herniaria glabra</i> L.)	поодинокі
	Мильнянка лікарська (<i>Saporaria officinalis</i> L.)	зрідка
	Зірочник злаковий (<i>S. graminea</i> L.)	зрідка
Подорожникові (<i>Plantaginaceae</i>)	Подорожник звичайний (<i>Plantago major</i> L.)	часто
	П. ланцетний (<i>P. lanceolata</i>)	досить часто
	П. середній (<i>P. media</i> L.)	досить часто

Родина Шорстколисті, Березові, Хвощові, Лободові, Фіалкові, Брусничні та Лілійні представлені двома видами (табл. 8.) Чорницю та брусницю завдяки смаковим властивостям, крім народної медицини, широко використовують у харчовій промисловості.

БОТАНІКА

Таблиця 8

Родини малочисельних видів лікарських рослин та їхня чисельність

Родина	Вид	Частота трапляння
Шорстколисті (<i>Boraginaceae</i>)	Синяк звичайний (<i>Echium vulgare</i> L.)	зрідка
	Незабудка болотна (<i>Myosotis palustris</i> L.)	досить часто
Березові (<i>Betuloideae</i>)	Береза бородавчаста (<i>Betula pendula</i>)	часто
	Вільха клейка (<i>Alnus glutinosa</i>)	зрідка
Хвощеві (<i>Equisetaceae</i>)	Хвощ польовий (<i>Equisetum arvense</i> L.)	часто
	Х. болотний (<i>E. palustre</i> L.)	часто
Лободові (<i>Chenopodiaceae</i>)	Лобода сиза (<i>Chelidonium majus</i>)	поодинокі
	Лобода біла (<i>C. album</i> L.)	зрідка
Фіалкові (<i>Violaceae</i>)	Фіалка триколірна (<i>Viola tricolor</i>)	поодинокі
	Фіалка польова (<i>V. arvensis</i> Murr.)	часто
Брусничні (<i>Vacciniaceae</i>)	Чорниця (<i>Vaccinium myrtillus</i> L.)	дуже часто
	Брусниця (<i>Rhodococcum vitis – idaea</i> L.)	часто
Лілійні (<i>Liliaceae</i>)	Ведмежа цибуля (<i>Allium ursinum</i> L.)	часто
	Купина лікарська (<i>Polygonatum verticillatum</i> L.)	досить часто

Решта 19 родин (табл. 9) представлені лише одним видом. Найбільше сировинне значення мають такі види як: калина звичайна, бузина чорна, звіробій звичайний, обліпіха крушеновидна.

Таблиця 9

Родини малочисельних видів лікарських рослин та їхня чисельність

Родина	Вид	Частота трапляння
1	2	3
Бузинові (<i>Sambuceae</i>)	Бузина чорна (<i>Sambucus nigra</i>)	поодинокі
Калинові (<i>Viburnaceae</i>)	Калина звичайна (<i>Viburnum opulus</i>)	поодинокі
Звіробійні (<i>Hypericaceae</i>)	Звіробій звичайний (<i>Hypericum perforatum</i>)	досить часто
Ранникові (<i>Scrophulariaceae</i>)	Вероніка лікарська (<i>Betonica officinalis</i>)	поодинокі
Хвилівникові (<i>Agrimoneae</i>)	Копитняк європейський (<i>Agrimonia eupatoria</i>)	зрідка
Барвінкові (<i>Vincaceae</i>)	Барвінок малий (<i>Vinca minor</i>)	зрідка

БОТАНІКА

Продовження таблиці 9

1	2	3
Конвалієві (<i>Convallaraceae</i>)	Конвалія травнева (<i>Convallaria majalis</i>)	зрідка
Щитникові (<i>Polygonaceae</i>)	Щитник чоловічий (<i>Polygonum hydropiper</i>)	часто
Китяткові (<i>Polygalaceae</i>)	Китятки чубаті (<i>Polygala comosa</i> Shachr.)	часто
Вересові (<i>Ericaceae</i>)	Верес звичайний (<i>Calluna. vulgaris</i>)	дуже часто
Тирличеві (<i>Gentianaceae</i>)	Золототисячник звичайний (<i>Gentaurium erythrae</i> R.)	поодинокі
Маслинові (<i>Elaeagnaceae</i>)	Обліпиха крушиновидна (<i>Hippophae rhamnoides</i> L.)	часто
Кипарисові (<i>Cupressaceae</i>)	Ялівець звичайний (<i>Yuniperus communis</i> L.)	Часто
Онагрові (<i>Onagraceae</i>)	Хемерій вузьколистий (<i>Chamaerion anagustifolium</i> L.)	поодинокі
Молочайні (<i>Euphorbiaceae</i>)	Молочай кипарисовидний (<i>Euphorbia cyparissias</i> L.)	поодинокі
Макові (<i>Papaweraceae</i>)	Чистотіл звичайний (<i>Chelidonium major</i> L.)	поодинокі
Кропивові (<i>Urticaceae</i>)	Кропива дводомна (<i>Urtica dioica</i> L.)	дуже часто

Серед знайдених видів лікарських рослин найбільший ресурсний потенціал мають 35 видів (табл.10) Їхня ценопопуляція характеризується високою щільністю запасу сировини та значними площами, що дає можливість їх рекомендувати для заготівлі.

Таблиця 10

Ресурси лікарських рослин, що характеризуються високою щільністю запасу сировини та значними площами

Назва виду	Щільність запасу сировини у свіжому стані, г/м ²
1	2
Звіробій звичайний (<i>Hypericum perforatum</i>)	101
Материнка звичайна (<i>Origanum vulgare</i>)	92
Цикорій дикий (<i>Cichorium intybus</i>)	120
Шипшина сиза (<i>Rosa canina</i>)	447,8
Глід багато маточковий (<i>Crataegus levigata</i> DC)	332
Малина (<i>Rubus idaeus</i> L.)	398
Буркун лікарський (<i>Melilotus officinalis</i>)	156
Борщівник сибірський (<i>Heracleum sphondylium</i> subsp)	641
Живокіст (<i>Symphytum officinale</i>)	110

1	2
Перстач прямостоячий (<i>Potentilla erecta</i>)	206
Деревій тисячолістий (<i>Achillea submillefolium</i>)	135
Вероніка лікарська (<i>Betonica officinalis</i>)	117
Любка дволиста (<i>Platanthera bifolia</i>)	107
Бузина чорна (<i>Sambucus nigra</i>)	1226
Цмин пісковий (<i>Helichrysum arenarium</i>)	68
Суниця лісова (<i>Fragaria vesca</i>)	183
Вільха клейка (<i>Alnus glutinosa</i>)	1980
Калина звичайна (<i>Viburnum opulus</i>)	1850
Щитник чоловічий (<i>Polygonum hydropiper</i>)	188
Кропива дводомна (<i>Urtica dioica</i>)	1364
Полин гіркий (<i>Artemisia absinthium</i>)	467
Приворотень гірський (<i>Alchimilla monticola</i> Opiz)	123
Обліпіха крушиновидна (<i>Hippophae rhamnoides</i> L.)	2464
Мати –й-мачухи (<i>Tussilago farfara</i>)	212
Ялівець звичайний (<i>Yuniperus communis</i> L.)	1776
Хвощ болотний (<i>Equisetum arvense</i>)	208
Ведмежа цибуля (<i>Allium ursinum</i>)	142
Собача кропива біла (<i>Leonurus cardiaca</i>)	278
Родовик лікарський (<i>Sanguisorba officinalis</i> L.)	272
Нечуй вітер волохатенький (<i>Hieracium pilosella</i>)	156
Подорожник великий (<i>Plantago major</i>)	102
Пижмо звичайне (<i>Tanacetum vulgare</i>)	214
Верес звичайний (<i>Calluna. vulgaris</i>)	649
Лобода сиза (<i>Chelidonium majus</i>)	158
Черета трироздільна (<i>Bidens tripartita</i>)	198

Наведені у табл. 10 тридцять п'ять видів лікарських рослин, завдяки швидкій адаптації до змінних умов середовища, здатності активно займати ділянки з частково порушеним рослинним покривом, швидко розселяються і формують продуктивні масиви.

Висновки

У гірській місцевості Дрогобицького району вивчено 149 видів лікарських рослин, із них: 19 видів – трапляються дуже часто; часто – 32 види; досить часто – 18

видів; зрідка – 35 видів; поодинокі 44 види; 1– вид який представлений однією рослиною.

За частотою трапляння дуже часто – часто – досить часто мають необмежений ресурсний потенціал, і є перспективними ресурсними видами завдяки значному їх поширенню.

Обмежені для спеціального використання ресурси мають 35 видів, які трапляються зрідка. Вони не утворюють сировинних масивів і трапляються фрагментарно.

Природні ресурси 45 видів трапляються поодинокі або з низькою чисельністю, це переважно червонокнижні види. Основними заходами, направленими на забезпечення збереження цих видів в межах регіону, є обмеження інтенсивності збирання лікарської сировини у місцях їх зростання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доброчаєва Д. Н. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева, М. И. Котов, Ю. Н. Прокудин. – К. :Фитосоциоцентр, 1999. – 548 с.
2. Друде О. Екологія рослин / О. Друде. – К, 1913. – 208 с.
3. Костильов О. В. Рудеральна рослинність України / О. В. Костильов // Укр. ботан. журнал. – 1990. – № 1. – С.70–74.
4. Кречківська Г. В. Бориславське озокеритове родовище та проблеми збереження біорізноманіття / Г. В. Кречківська // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Здорове довкілля – здорова нація». –Бердянськ. – 12– 5 червня 2008. – С. 54–58.
5. Кречківська Г. В. Фітоценотична характеристика м.Борислава та його околиць. Місце добування озокериту / Кречківська Г. В. // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія: наука, освіта, природоохоронна діяльність». – К.: Науковий світ, 2007. – С. 16–17.
6. Нестерту Ю. Рослини Українських Карпат / Ю. Нестерту // Ілюстрований довідник. – Львів: Поллі, 2000. – 136 с.
7. Рандушка Д. Цветовой атлас растений / Д. Рандушка, Л. Шомшак, И. Габерова. – Братислава: Обзор, 1990. – 416 с.
8. Руденко С. С. Загальна екологія / С. С. Руденко, С. С. Костишин, Т. В. Морозова // Практичний курс. Навчальний посібник. Природні наземні екосистеми. – Чернівці : Книги – ХХІ. – 2008. – 308 с.
9. Сащук Л. Зміни рослинного покриву Дрогобицько-Бориславського урбопромислового комплексу / Л. Сащук // Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку біо- і агроценозів в умовах постійного техногенного забруднення». – Трускавець: ДДПУ ім. І. Франка, 2006. – С.89–91.
10. Сащук Л.З. Особливості формування рослинного покриву на територіях гірничих розробок міст Борислава і Стебника / Л. Сащук // Проблеми екології та екологічної освіти: Матеріали Уміжнародної науково-практичної конференції. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. – С. 119–121.
11. Ткачик В. Флора Прикарпаття/ В.Ткачик. – Л.: НТШ, – 2000. – 254 с.
12. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я.П. Дідуха — К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 900 с.

13. Цайтлер М. Й. Проблеми відновлення біотичного покриву техногенних територій у регіоні Трускавецько-Східницької рекреаційної зони / М. Й. Цайтлер, Т. Б. Скробач, В. М. Сеньків // Матеріали наукової конференції «Стан і біорізноманіття екосистем Шацького національного природного парку». – Львів: СПОЛЮМ. – 10–13 вересня 2009. – С. 113–115.

Г. В. Кречковская, С. С. Монастырская, С. Я. Волошанская

ВИДОВОЙ СОСТАВ И РЕСУРСНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ ГОРНОЙ МЕСТНОСТИ ДРОГОБЫЧСКОГО РАЙОНА

Проведено комплексное исследование закономерностей формирования ресурсного потенциала, установленные запасы сырья. Выявлено, что на горной территории Дрогобычского района растет 149 виды дикорастущих лекарственных растений, которые принадлежат до 35 семей. Ведущая роль принадлежит семьям *Rosaceae*, *Asteraceae*, *Orchidaceae*, *Fabaceae*.

Достаточно значительное сырьевое значение имеют 35 виды дикорастущих лекарственных растений. Из них 2 виды есть высоко инвазивными (*Hippophae rhamnoides* L, *Heracleum sphondylium* subsp.). Поэтому массовая заготовка *H. rhamnoides*, *H. sphondylium* улучшит сохранение ценных видов на территории их распространения.

G. V. Krechkivska, S. S. Monasturska, S. Y. Voloshanska

SPECIFIC COMPOSITION AND RESOURCE DESCRIPTION OF MEDICAL PLANTS OF MOUNTAIN LOCALITY OF THE DROHOBYCH DISTRICT

Conformities to law is Undertaken forming of resource potential, set supplies of raw material were studied. It is educed that on mountain territory of the Drohobych district grows 149 types of medical plants that belong to 35 families. A leading role belongs to families *Rosaceae*, *Asteraceae*, *Orchidaceae*, *Fabaceae* .

35 types of medical plants have a considerable enough raw material value. 2 kinds from them are highly invasion (*Hippophae rhamnoides* L, *Heracleum sphondylium* subsp.). Therefore a mass purveyance *H. rhamnoides*, *H. sphondylium* will improve maintenance of valuable kinds on territory of their distribution.

Надійшла 20.01.2013 р.